

Visitaforedrag Ballangen 14.01.2018.

Det er 10 år siden det var visitas i Ballangen sist gang, og etter gammel skikk har biskopen i Sør Hålogaland denne uken visitert Ballangen sokn i Ofoten prosti. Dette er også den første visitasen nåværende biskop har i Ofoten.

Visitaforedraget skal oppsummere hva vi har sett og opplevd denne uken, og også gi noen utfordringer til videre kirkelig arbeid i soknet.

Visitasen har vært foretatt av biskop Ann Helen Fjeldstad Jusnes, og i mitt følge har også prosten i Ofoten Marta Botne og rådgiver i trosopplæring og inkludering ved bispedømmekontoret Anne Grete Sivertsen vært med.

Forut for visitasen har prosten på biskopens vegne hatt en kontorvisitas der kirkekontor, kirkegårder og kirkelige bøker er gjennomgått.

En bispevisitas har som formål at biskopen skal se til hvordan kirken i de ulike sokn drives, med et spesielt blikk for prestenes og de andre vigslede medarbeideres tjeneste samt hvordan de kirkelige råd utfører sitt arbeid. Men visitasen har også et omsorgsperspektiv, biskopen har et særskilt ansvar for å vise omsorg for menighetene og deres drift. Så er det også slik at en visitas er med på å synliggjøre kirken i lokalsamfunnet, slik har det også vært her i Ballangen.

Ballangen sokn er inne i store endringer i og med kommunesammenslåingen som skal skje. Kommunesammenslåingen vil også ha betydning for hvordan kirken er organisert. Denne visitasen har derfor hatt elementer i seg knyttet til forhold som går utover det indre arbeid i menigheten. I tjenesteordningen for menighetsprester står det at alle prester er tilsatt i hele prostiet, men har særskilte sokn som sitt spesiell ansvarsområde. Utfra dette har vi også lagt et prestemøte for hele Ofoten prosti til visitasen, og i dette møte hatt et eget blikk for Ballangen.

Ballangen sokn har for tiden ingen fast sokneprest. Jan Egil Ingebretsen sluttet sin lange tjeneste som sokneprest i Ballangen i september 2017. Biskopen ba likevel han om å tjenestegjøre som sokneprest vikar under visitasen fordi hans kjennskap til Ballangen var viktig å ha med seg.

1. Bemanningssituasjonen i Ballangen sokn.

Prestedekningen siden forrige visitas i Ballangen har egentlig vært god, Ballangen har hatt prester som har tjenestegjort over lenger tid, og slik kunnet bygge opp et kontinuerlig arbeid. Etter at soknepresten sluttet i 2017 er det prosten som administrerer Ballangen sokn, og hun lager plan for hvordan prestatjenesten skal fylles på en god måte. Her vil både prostiprest og andre prester i prostiet og evt vikarer utenfra være aktuelle. Det er viktig at soknet i vakanseperioder blir betjent slik at menighetsrådet har en prest å forholde seg til, og at gudstjenester og kirkelige handlinger kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte. I Ballangen sokn har vi dette skoleåret gått inn med midler slik at menighetspedagog og prest fra Narvik har ansvaret for konfirmantundervisningen. Dette ser ut til å fungere godt, og er kanskje også en prøve på hvordan dette kan organiseres i fremtiden.

Fra biskopens side er det viktig at kirkens medlemmer skal kunne føle seg trygge på at de får kirkelig betjening, og at det legges forutsigbare planer for dette. Her gjør prosten sammen med kirkevergen en god jobb.

Organiststillingen i Ballangen er også ledig p.t., og både sokneprest og organist stillingene lyses ut i disse dager.

Ballangen sokn har en diakonstilling som er finansiert 50% fra bispedømmet og 50 % fra kirkelig fellesråd. Det er gledelig at denne stillingen er besatt, og at diakonimedarbeider Kristina Pettersen kombinerer dette med å ta diakonutdannelse. Det er små kirketjenerstillinger som det er gode folk i, og klokkertjenesten utføres av frivillige. Nettopp kirketjenerstillingen er meget viktig, både for å legge til rette for gode opplevelser for menigheten som besøker kirken, men også for å ta vare på kirkene som hellige rom. Gunn Karin Lorentzen, Alf Rasmussen og Johan B Mathisen gjør her en god tjeneste. Helene Gabrielsen har 100 % kirkevergestilling og samordner både mye av arbeidet som skjer i soknet. Emil Kristian Larsen er leder for fellesråd/ menighetsråd og har fulgt med under mesteparten av visitasen.

2. Forholdet til Ballangen kommune.

Kommunereformen fører til at Ballangen kommune skal slås sammen med Narvik og deler av Tysfjord kommune. Dette medfører også at Ballangen kirkelige fellesråd skal fusjonere med Narvik kirkelige fellesråd og Kjøpsvik sokn i Tysfjord kirkelige fellesråd. Det er nedsatt en fellesnemnd mellom de tre kommunene som arbeider med dette, og

biskopen har under visitasen hatt møte med denne nemnda. Kirkeverge Øysten Paulsen fra Narvik er ansatt som prosjektleder for nemnda. Prosten i Ofoten har også sete i nemnda sammen med to representanter fra hver av de berørte kirkelige fellesrådene. Arbeidet med sammenslåing av fellesrådene er i godt gjenge.

Ballangen Kirkelig fellesråd har i dag en omfattende tjenesteytingsavtale med Ballangen kommune, både når det gjelder lønn, vedlikehold på kirker og kirkegårder og gravertjeneste. Denne tjenesteytingsavtalen har ikke vært revidert for lønns- og prisvekst på svært mange år, og det er viktig at dette blir gjort slik at det blir synliggjort hva slags kostnad dette er. Ikke minst vil det være svært viktig å ha avklart når man går inn i nye Narvik kirkelige fellesråd. (OBS! Dette er en ny organisasjon)

Ballangen kommune er gjennom kirkeloven forpliktet til å yte tilskudd til drift av Ballangen kirkelig fellesråds aktivitet og drift. Økonomien til kommunen har i mange år vært svært vanskelig, og dette har også ført til liten økning i tilskuddene til kirken. For inneværende år har kirkelig fellesråd fått samme tilskuddsramme som i 2017, og budsjettet er lagt etter dette. Dette er samme tilskuddsramme som omsøkt. Fellesrådet har måttet bruke fondsmidler for å dekke budsjettet de siste årene. Nå er det positive signaler om at kommuneøkonomien kanskje bedrer seg, bl.a. ved meget bevisst drift, og Ballangen kommune håper å komme ut av Robek-lista. Dette vil også være positivt for kirkelig fellesråds budsjett. Det er godt forhold mellom kommunen og kirkelig fellesråd, men biskopen vil oppfordre til at samarbeidet blir mer formelt, og at det avholdes årlige møter hvor forholdet mellom kommune og kirke drøftes, slik det forutsettes i Kirkeloven. Det er også vesentlig at Kirkelig fellesråd holder kommunen informert om det arbeidet som skjer i kirkelig fellesnemnd, og at det sammen med kommunen går gjennom hvilke verdier og eiendommer kirken besitter.

3. Menighetsråd og fellesråd.

Som en ettsoknskommune har Ballangen sammenfallende menighetsråd og fellesråd. Ofte kan det føre til at fellesrådssakene tar for mye plass i forhold til det menighetsrettede arbeid menighetsrådet har som ansvar: Å vekke og nære det kristne liv i soknet. Etter kommunesammenslåingen vil fortsatt Ballangen sokn og menighetsråd bestå, og da er det en god

mulighet til å bevisstgjøre menighetsarbeidet i større grad.

Menighetsrådet er sammensatt av medlemmer som ønsker å gjøre en tjeneste for kirken og er dedikert til arbeidet. Biskopen tror det er viktig at menighetsrådet har en gjennomgang av de satsningsområder som er viktig for menigheten, og i dette arbeidet vil det være viktig å bruke de ressurser som menighetsrådet innehar, her finnes både speiderledere, personer tilknyttet flyktningearbeidet i kommunen, personer med interesse for misjon og kirkeforeningsarbeid og personer med særskilt interesse for kirkehusene blant menighetsrådets medlemmer. Det har ikke vært vanskelig å få folk til å ta valg til menighetsrådet, og menighetsrådet er sammensatt slik at flere grupper i menigheten er representert. Menighetsrådets sammensetning gjør det mulig å reflektere over hva folkekirken skal være i Ballangen, og det vil være viktig at alle stemmer blir hørt i dette.

4. Trosopplæringsarbeidet.

Bemanningssituasjonen det siste året har gjort at trosopplæringsarbeidet ikke har kunnet gjennomføres. Biskopen tror det er nødvendig å se på hele trosopplæringsplanen på ny, og prioritere hva som er mulig å få til i Ballangen. Det er en barneklubb, 4årsbok deles ut, og det er gjort forsøk på søndagsskole. Tverrkirkelig barnekor før jul var også populært. Det store arbeidet som KFUK-KFUM speiderne gjør i Ballangen er et viktig trosopplæringsarbeid som bør inn i planen, og det vil være viktig å få til et mere strukturert samarbeid med speidergruppa, ikke minst knyttet til gudstjenester. Diakonen har hatt flere tiltak for barn i sitt arbeid, og det er også frivillige som stiller opp, men her vil en mer tydelig plan være et godt verktøy. Trosopplæringsarbeidet får et eget tilskudd fra bispedømmet, et tilskudd som i de statlige tilskuddene hittil har vært øremerket. Det er viktig at rapportering og planarbeid her synliggjør hvordan disse midlene brukes. Ikke minst er dette vesentlig i forhold til nye Narvik fellesråd og hva Ballangen bringer inn og skal ha tilbake av midler i dette. Trosopplæringsarbeidet er helt vesentlig for fremtidens kirke, og Ballangen menighet har her et godt grunnlag fra tidligere tider å bygge på. Når organiststillingen nå lyses ut er det uttalt at en ønsker en organist som også kan ta ansvar for barnekor o.l. som en del av trosopplæringen.

5. Forholdet skole, barnehage og kirke.

Kirkens forhold til skolen og barnehagen er ikke trosopplæringsarbeid, men har sin forankring og begrunnelse i skolens og barnehagens rammeplaner. All kirkelig aktivitet rettet inn mot skolen må skje på skolens premisser, og her er det mye positivt å bygge på i Ballangen. Biskopen har besøkt både Ballangen skole og Kjeldebotn skole og barnehage, og møtte begge steder åpenhet og interesse for samarbeid. Som ofte skjer i små lokalsamfunn har dette samarbeidet vært bygd på gode relasjoner mellom skolens og kirkens folk, dette gjelder både skolegudstjenester og klassebesøk, det ble nevnt bl.a. prosjektet «Vandring gjennom Bibelen» som har vært gjennomført, og klasse- og barnehagebesøk i forbindelse med høytidene. Biskopen tror det er viktig at det lages en plan for samarbeidet mellom skole og kirke, og at de gode tiltak som det nå er stor åpenhet for nedfelles i en slik plan. Det vil gjøre denne kontakten enklere å gjennomføre med nye ansatte både i skole og kirke.

I visitasuken fikk vi oppleve ungdomsskoleelever fra Ballangen skole som hadde gode spørsmål å stille biskopen, og en varm velkomst med lunsj og elever som fortalte om sin skolehverdag på Kjeldebotn skole. Her fikk vi også en god informasjon om entrepenørskapsarbeidet skolen gjør.

6. Diakoni.

Ballangen sokn har 100 % diakonstilling. Diakonen gjør et betydelig arbeid i forhold til samtaletilbud til sørgende, omsorgstreff på Myra, barne- og ungdomstiltak, andakter og gudstjenestedeltagelse, arbeid for å rekruttere frivillige, mye praktisk tilrettelegging, sosiale treff på menighetshuset. Også når det gjelder dette feltet er det viktig å oppdatere planene og prioritere hva som er viktigst å gjøre. Dette er et felles ansvar for menighetsråd og diakon å gjøre. Det er flere frivillige som deltar i diakoniarbeidet, og mange stiller opp som gode medhjelpere i ulike tiltak. Prosten har et ansvar for å følge opp diakonene i forhold til biskopens tilsyn, og vil legge til rette for faglige samlinger for diakoner i prostiet.

6. Gudstjenester.

Antall deltagere på gudstjenester har gått noe ned de siste årene. Dette kan ha mange årsaker, men det er viktig for menighetsrådet å analysere hva som skjer, og tenke gjennom hvordan gudstjenestene kan være et

samlingssted for menigheten. Gudstjenesteforordningen vil bli gjenstand for revisjon i 2018, og da vil det være en god anledning til å tenke strategisk om gudstjenestetilbudet i de ulike kirkene, og hva slags gudstjenester man skal ha. Det kan være en god ide å legge trosopplæringstiltak til gudstjenestene.

Selv om antallet gudstjenestedeltakere går ned, er gudstjenestene selve navet i kirkens liv, og det er ikke bare antallet deltakere som avgjør om en gudstjeneste er viktig eller ikke. Når vi feirer gudstjeneste er vi del av et fellesskap av kristne over hele verden, og forbønnen i gudstjenesten vil alltid ha større betydning enn hvor mange som er til stede. Det er også viktig å beholde søndagen som gudstjenestedag og kristen fellesdag i en kultur hvor mange tradisjoner rundt dette blir borte.

Klokkertjenesten fungerer godt, og det er også tatt i bruk samiske ledd i gudstjenestens liturgi, noe biskopen ser på som særs viktig i Ballangen sokn. Det synliggjør det mangfoldet av mennesker, historie og kultur som finnes i soknet, og som er et bidrag i å løfte det samiske frem på en positiv måte for hele kirken. Her har tidligere sokneprest Jan Egil Ingebretsen lagt ned et viktig arbeid.

Gudstjenestearbeidet lider under mangel på organist og sokneprest, men her har kirkeverge Helene Gabrielsen gjort en stor oppgave for å hente og bruke vikarorganister, og prost Marta Botne har fokus på prestedtjenesten.

7. Samisk.

Under visitasen har vi besøkt Pippira Siida, det marka-samiske senteret som Ingolf Kvandal har skapt. Selv om Sør Hålogaland bispedømme har ansvar for lulesamisk språk og kultur er det viktig at det nordsamiske som er knyttet til samiske røtter i Ballangen kommer frem i kirkens arbeid. Her vil biskopen ta kontakt med Nord Hålogaland som ansvarlig for det nordsamiske for å se på muligheter for støtte og oppfølging. Det er positivt at menigheten i tilknytning til Samefolkets dag har gudstjeneste nettopp på Pippira Siida.

8. Forholdet til den læstadianske forsamling.

Det var ikke mulig å få til et møte med den læstadianske forsamling i Ballangen under visitasen. Biskopen beklager det. De fleste som tilhører den læstadianske forsamling tilhører Den norske kirke, selv om de fra 2002 har hatt anledning til å utføre egen dåp, og også har egen

konfirmasjon og nattverd. Biskopen vil gjerne uttrykke at det fra vår side er viktig og positivt at den læstadianske forsamling bevarer sin tilhørighet til Den norske kirke. I Sør Hålogaland er vi opptatt av å være en mangfoldig folkekirke der det er plass til mange ulike trosuttrykk, og der det skal være stor takhøyde for de som ønsker å være med. Respekt for hverandre og for hverandres ståsted er en viktig del av det kristne budskap.

9. Forholdet til andre kristne kirkesamfunn i Ballangen.

Under visitasen har vi hatt møte med representanter fra baptistmenigheten i Ballangen og Misjonskirken i Narvik. Det var et nyttig møte der kjennskap til hverandre ble utdypet. Ofte er det det beste utgangspunkt for økumenisk samarbeid. Selv om det er teologisk uenighet mellom de ulike kirkesamfunnene er det viktig at vi har arenaer der det vi er enig om har fokus. Prost Marta Botne vil følge opp det økumeniske arbeidet i prostiet.

10. Kirkehusene.

De tre kirkene fremstår som godt vedlikeholdt, og det er ikke vedlikeholdsbehov enn det vanlig slitasje gir. Det vil likevel være viktig å lage vedlikeholdsplaner for kirkene, slik at en i større grad kan ha en forutsigbarhet i forhold til dette. Selv om det er en tjenesteytingsavtale med Ballangen kommune i forhold til vedlikehold av kirkene, er det Kirkelig Fellesråd som er ansvarlig for kirkene og som forvalter kirkene på vegne av soknet. De tre kirkene har sin egenart som det er viktig å tenke strategisk i forhold til.

Efjord kapell ligger i et område med relativt få fastboende, men med stor hyttebebyggelse. Her vil det være viktig å arbeide med andre muligheter for bruk av dette kapellet enn vanlige gudstjenester, pilegrimsarbeid, turistsatsning, retreatvirksomhet osv. Det er et godt kirkerom med mange muligheter.

Kjeldebotn kirke ligger midt i bebyggelsen og er et lyst og vakkert kirkerom med en albertavle som understreker oppstandelsens kraft. Her er det det mange som har kjærlighet til huset, og det er av stor betydning for videre virksomhet.

Ballangen kirke ligger strategisk til midt i kommunesenteret, og vil kunne være en ressurs både i forhold til barnearbeid og skole kirkesamarbeid. Menighetshuset i tilknytning til kirken er et godt egnet hus for både

konfirmantarbeid og annen aktivitet, og brukes mye. Her er det vedlikeholdsbehov, men også en viss økonomi for å ivareta dette.

11. Misjonsengasjement.

Misjonsengasjementet i Ballangen har dype røtter. Det er fortsatt en NMS forening, og menigheten har misjonsprosjekt i Etiopia. Det er også en bevissthet i menighetsrådet om en offerplan i gudstjenestene som setter misjon på dagsorden. Selv om det er vanskelig å få yngre med i misjonsarbeidet er det viktig å ha en strategi i menighetsrådet på at dette er viktig. Her vil biskopen anbefale å ta kontakt med SMM i bispedømmet for tenkning knyttet til misjon og menighet.

12. Lokalsamfunnet.

I møte med Ballangen kommune fikk vi en nyttig samtale om de utfordringer og muligheter Ballangen har. De store endringene på næringslivssiden som kommunen har gjennomgått har gjort det nødvendig å tenke nytt. Nå er det en gryende interesse for ny nærings-satsning med basis i de naturressurser kommunen har. Jordbruket er fortsatt stort og viktig i Ballangen, og i en ny storkommune kan dette kanskje bli en ressurs Ballangen kan utvikle enda mer. Vi har besøkt Ballangen Aktiv og ble imponert over det som skjer der. Der sees det på muligheter og ikke begrensninger, og det skapes arbeidsplasser som de som faller utenfor det vanlige arbeidslivet nyter godt av og som igjen gagnar hele samfunnet. Antall uføre arbeidstakere i Ballangen er høyt, men det arbeides meget aktivt gjennom NAV, Ballangen Aktiv og den nytilsatte folkehelsekoordinatoren for å skape muligheter og for å forebygge innen dette området. Her kan med fordel også menighetens diakoniplan ha et fokus, og et samarbeid med andre gode krefter i kommunen. Ikke minst gjelder det forebygging blant unge som skal ut i arbeidslivet.

Konkrete utfordringer til Ballangen menighet:

1. Arbeide med revisjon og oppdatering av plan for trosopplæring.
2. Se på muligheter for planarbeid knyttet til skole og kirke samarbeid.
3. Tenke strategisk gjennom bruken av E fjord kapell.
4. Oppdatere tjenesteytingsavtalene med Ballangen kommune.
5. Sammen med prosten bygge videre på det gode økumeniske arbeid som er i menigheten.
6. Fortsette det gode arbeidet med diakoni og frivillighet og prioritere satsningsområder.
7. Samarbeidsstrategi med speidergruppa i forhold til trosopplæring.
8. Sende to delegater til Ungdomstinget i Narvik i april.
9. Avtale faste møtepunkt en gang i året med Ballangen kommune.

Det har vært en stor glede og inspirasjon å være på visitas i Ballangen menighet. Vi har møtt gjestfrihet og åpenhet, og vi har hatt mange gode samtaler. Spesielt vil vi takke menighetsrådet ved Emil Larsen og kirkeverge Helene Gabrielsen for imøtekommenhet og planlegging og gjennomføring av visitasen. Kirkevergen har i denne perioden med sykdom og vakanse gått inn i svært mange oppgaver i menigheten. Vi håper vi klarer å rekrutterer gode medarbeidere som kan skape en mer normalsituasjon enn det som har vært i det siste. Prost Marta vil være en ressurs i arbeidet i prostiet videre, og den kjennskapen hun gjennom visitasen har fått til Ballangen er en god ballast for dette.

Ballangen menighet er en menighet med sterke kristne tradisjoner og kulturgrunnlag. I en ny tid er det en god utrustning for å møte stadig nye generasjoner med evangeliet, kanskje på nye måter og med nye midler. Ikke minst har vi sett dette i den dedikasjon og trofasthet menighetsrådsmedlemmene og de mange frivillige har for sin tjeneste.

Visitasen vil bli fulgt opp lokalt ved prost Marta Botne. Etter 6 måneder vil kirkefagsjef eller rådgiver fra bispedømmekontoret ha en oppfølgingssamtale med soknets representanter.

Den norske kirke har de siste årene vært inne i store endringsprosesser. Fra 1.1. 2017 er vi ikke lenger en statskirke, men en fri folkekirke. Grunnloven har fortsatt bestemmelser om at denne folkekirken skal finansieres av det offentlige, og at den skal være lendedekkende. Dette

er meget viktig for å kunne ivareta alle de medlemmene og det samfunnsansvar vi har. Likevel er det mange usikkerhetsmomenter knyttet til fremtiden. I møte med dette er det viktig å alltid minne hverandre på at den kristne kirke er mer enn prognoser og usikkerhetsfaktorer. Helt fra disiplene fikk Den hellige Ånd på første pinsedag og kirken ble en realitet har det vært store utfordringer knyttet til hvordan det skulle gå med kirken. Men kirken er alltid mer enn organisasjon og alltid mer enn den menneskelige virkelighet, Kirken er Guds, og kirkens fremtid er alltid i Guds hender. Vi er Guds medarbeidere, men det er Gud som gir vekst, det er Gud som er kirkens sentrum. Med denne tro og visshet kan vi gå fremtiden i møte uten frykt og uro.

Ballangen 14.01.2018

Ann-Helen F Jusnes, biskop i Sør Hålogaland.